

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovaškega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335, — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 35—36.

Sobota 5. maja 1928.

Leto III.

Proslave 1. maja v Sloveniji.

Letošnje proslave 1. maja so se vršile širom cele Slovenije v izredno impozantni in dostojni formi. Povsod je bila udeležba naravnost nepričakovano velika. Letošnji 1. maj je pokazal še enkrat, da se delavsko gibanje pri nas dviga, da se mase vračajo pod svojo rdečo zastavo. Te lepe manifestacije ni mogla motiti niti morda prepoved vlade, ki je mislila, da bo s svojim odlokom spravila s sveta 1. maj. Delavstvo se ni dalo prestrašiti, ono je praznovalo vseeno svoj dan!

Ljubljana.

Ljubljana je praznovala letos posebno slovesno svoj prvi maj. Proslava se je začela v ponedeljek zvečer s predstavo Golouhove »Krise« v dramskem gledališču in nastopom delavskega odra »Svobode«. Gledališče je bilo natrpano polno, tako polno, da je bil sleherni prehod in kotiček okupiran. Na tisoče ljudi je bilo tukaj! Tako je Ljubljana že v ponedeljek na najlepši in najbolj impozanten način manifestirala. Oblast je skušala prepovedati tudi to predstavo. Pa se je končno le udala protestom in intervencijam in čeprav je »Krise« močno okrnjena, je predstavo vendar dovolila. Impozanten večer je bil to, o katerem govorimo na drugem mestu. Na dan 1. maja se je pa delavstvo zbralo v Mestnem domu, ki je bil vse do hodnikov gosto natrpan. Tako obiskanega shoda nismo dolgo imeli. Predsedoval je shodu sohr. Škerlj, poročala sta pa ss. Gustinčič za delaliste in s. Golouh za socialiste. Masa je krepko pritrdjevala z burnim odobravanjem izvajanj govornikov, ki so govorili o notranjem in zunanjem položaju in o nalogah delavstva v tem zgodovinskem momentu.

Shod je zapustil najboljši vtis. Popoldne so se vršile številne obiskane veselice. Letošnji 1. maj je izpadel za Ljubljano posebno častno.

Maribor.

Ogromen obisk akademije delavskih kulturnih društev na predvečer pri Götzu. — Kljub silnemu naliwu impozanten spreved skozi mesto.

Tako deževnega prvega majnika ne pomnimo. Že v ponedeljek popoldne je začelo liti in je bilo proti večeru vedno močnejše in že so začeli sodrugi obupavati; bali so se, da bo velika Götzova dvorana najmanj do polovice prazna. Toda, glej čudo! Točno ob 8. uri je bil ves parter zaseden in začele so se polniti galerije. Koncert se je pričel s tako točnostjo, kot še nikoli prej. Delavsko akademijo tvorijo na predvečer prvega majnika vsa delavska kulturna društva s svojimi športnimi odseki, prijatelji otrok in novo ustanovljena socialistična mladinska organizacija.

Uvod k sicer obširnemu ter bogatemu programu napravi železničarska godba pod vodstvom gosp. Schönherra, ki je znal v razmeroma zelo kratkem času iz preprostih proletarcev ustvariti prvovrstno godbo, na katero so mariborski železničarji upravičeno ponosni. Razume se, da je morala že takoj v začetku godba dodati še nekaj k svojim programnim točkam. Takoj za godbo je nastopila takozvana mariborska »grupa«, t. j. združena iz petero pevskih zborov pod kapelnikom g. Vogričem, ki je zapela Internacionalo. Tak zbor je kot na-

laš za Götzovo dvorano, v kateri sicer mali zbori ne pridejo do polne veljave.

Za tem je nastopil s. Eržen kot slavnostni govornik, ki je najprej v slovenskem in nato v nemškem jeziku tolmačil pomen velikega praznika dela. Takoj za s. Erženom so se vsuli na oder naši ljubljenski ter up socialistične stranke, mali fantki in dekletca, ki so plesajoč peli ter deklamirali s spremljevanjem posebnega delavskega orkestra. Seveda je bilo teh več skupin, tako, da se že lahko govori o gotovem luksuzu. Nato je nastopila odrasčena mladina. Vse to je nudilo veliko užitka in zabave. Razume se, da niso manjkali telovadci s svojimi mojstrskimi piramidami.

Na žalost nam primanjkuje prostora, da bi opisali posamezne nastope, ki so vredni, da bi se jih omenilo. Delavski pevski zbori so seveda tudi posamezno nastopili in vsi so pokazali, da se resno trudijo za napredek. Delavska akademija na predvečer prvega majnika je postala trajna prireditelj ter jo je začelo že meščanstvo uvaževati. Skupno nastopanje delavskih kulturnih društev nam je torej jasen dokaz, da pridejo posamezniki le v skupnosti do prave veljave, kar velja v ostalem za celokupen delavski pokret.

Prvomajske prireditve so bile kajpada prepovedane, čeprav imamo Slovenci danes našega »kulturnega« človeka kot ministra policije. Take prepovedi pridejo malo dni pred prireditvami, da je interveniranje bolj otežkočeno; da se pa še bolj otežkoči, se notranji minister par dni prej odpelje v — Makedonijo inšpicirati. V zadnjem trenutku se potem končno doseže to, da oblasti dobrohotno zatisnejo, če treba, obe oči. To se pravi, da dovolijo in ne dovolijo. In če in v koliko dovolijo, pa ne poskrbijo za to, da bi bili njih podrejeni organi po deželi pravčasno o tem obveščeni, tako, da se delavstvo vseeno šikanira ter ovira.

Poleg prepovedi je še letos neusmiljeno in neprestano lilo kot iz škafe ali vendar ni manjkalo humorja in slišalo se je povsod eno in sicer: da sta se namreč bog dežja in Korošec tokrat zvezala proti socialistom!

V Mariboru se je kljub prepovedi in kljub dežju udeležila akademije, povorke in veselice ogromna masa ljudi. Zjutraj se je vršila sicer skrajšana budnica, ob 10. uri obhod po mestu in končno velik shod v Götzovi verandi. Shod je otvoril s. Jurak in kot slavnostni govornik je nastopil s. poslanec Petejan, ki je utemeljeval delavske parole, zlasti osemurni delavnik, ki je zopet v nevarnosti. Za njim je pozdravil shod s. Kuhar v imenu »levičarjev«, na kar je nastopil s. Eržen v nemškem jeziku. Med velikanskim navdušenjem delavskih mas je s. Jurak nato zaključil shod. Po shodu je potem odkorakala masa z godbo in zastavami na čelu do Delavskega doma.

Kljub temu, da se je vreme naglo zjasnilo, je bilo sklenjeno, da se vrši veselica v Götzovi dvorani in to je bilo pametno, kajti bog dežja je bil tokrat poln muh, ker se je ravno tako hitro proti večeru povrnil, kot je opoldne zginil in je mislil, da so

socialisti tako nepredvidni, da bodo nasedli. Veselica je trajala s petjem, godbo ter telovadbo in prosto zabavo do 9. ure zvečer.

Celje.

Proslava prvega maja se je pri nas vršila vsled prepovedi javnih manifestacij le s prireditvijo akademije na predvečer v Narodnem domu in s shodom na prvi maj v Celjskem domu. Akademija je dobro izpadla, posebno lepo so bile izvajane deklamacije in petje. Enodejanka »Zaplenjeni letaki« je povzročila mnogo smeha in je bila kakor nalašč postavljena na oder z ozirom na prepoved proslave na prostem. Globok vtis je na navzoče napravila živa slika »Živela internacionala«, ki so jo naši malčki izborni izvedli. Prvomajskega shoda se je kljub slabemu vremenu in zmešnjavi, ki so nam jo povzročile oblasti, udeležilo prav lepo število sodruživ in sodrugov. Shodu je predsedoval s. Vodopivec, o pomenu prvega maja pa je poročal s. Komavli. Kako so postopale glede praznovanja prvega maja nekatere tvrdke z delavci, bomo poročali v prihodnji številki.

Zagorje ob Savi.

Prvi maj se je letos praznoval v vseh obratih: rudarji, steklarji, kamnolomci, apnenice, poleg tega vsa mala obrt in letos prvič so bile tudi vse trgovine zaprte. Okrajno glavarstvo je spreved, obešanje rdečih zastav kakor tudi zborovanja na prostem prepovedalo. Prepoved za spreved bi sicer ne bila držala, ker je bilo tudi druga leta prepovedano, pa so se sprevedi vseeno vršili. Letos pa je famozni prepovedi prišel tudi dež na pomoč, ker je celi dopoldan močno deževalo, radi tega spreveda ni bilo. Ob 10. uri popoldne se je vršil shod na Toplicah. Ker pa v dvorano ni moglo vse delavstvo, je govornik govoril v veži, tako da so delavci slišali zunaj in v dvorani. Na zborovanju sta govorila sodruga Ivan Tokan iz Ljubljane in Čanžek iz Maribora. Shod je bil precej dobro obiskan. Če bi bilo lepo vreme, bi bila udeležba seveda še veliko večja. Naši klerikalci in demokratje, ki so prva leta vedno zabavljali na praznovanje 1. maja, so tudi letos vabili svoje pobožne ovčice: Klerikalci k sveti maši na Kum, demokratje pa na popivanje v Kotredež in Izlake. Naši delavci so posebno brili norca iz Koroškevega glasila, ki je izšlo 1. maja kot slavnostna številka in ni imelo besedice proti prepovedi, ki jo je ravnotako izvršil kakor Pribeževič pred več leti. Nam je čisto všeč. Po njihovem delu jih bo naše delavstvo spoznalo, da so vsi enaki nazadnjaki in sovražniki delavstva.

Šoštanj.

Šoštanjko delavstvo, zlasti tovarniško, je letos praznovalo 1. maj prvič dostojno. Delo v Woschnagovi tovarni je popolnoma počivalo. Na predvečer 1. maja je priredilo delavsko godbeno društvo »Zarja« godbo z bakljado po mestu. Ob 21. uri je vprizoril delavski dramski odsek v Zadržnem domu dve igri z lepim uspehom. Zjutraj ob 5. uri pa nas je predramila iz spanja budnica godbenega društva »Zarja«, ki je potem nadaljevala s proizvajanjem lepih komadov cel dan in pozno v noč ob lepi udeležbi delavstva in nekaterih obratnih krogov, dočim se slovenski ter nemški inteligenci ni zdelo vred-

no posetiti proslavo delavskega praznika. Nadvse ginljiv pa je bil nastop pred otvoritvijo shoda v dvorani Zadržnega doma ob 9. uri popoldne. Godba je igrala Marseljezo, vsi navzoči pa so stoji poslušali. Nato je otvoril shod predsednik strokov. organizacij sohr. Vouk s primernim pozdravom, ter podal besedo sohr. Čehu iz Maribora. Govornik je v lepem popularnem govoru razložil navzočim početke praznovanja 1. maja, njega pomen in zahteve ter orisal v splošnem politični položaj drugod in pri nas. Utemeljeval je zahteve delavstva in priporočal vstop v organizacije, strokovne, politične in gospodarske ter kulturne. Končno se je dotaknil domačih razmer z ozirom na predstoječe občinske volitve s pozivom, da je rešitev delavstva v lastni moči in zavednosti. Isto je podkreplil končno še sohr. Bajt, nakar je predsednik lepi shod zaključil in je godba ponovno zaigrala Marseljezo.

Leše-Prevalje.

Vsled silnega dežja se pri nas majniška manifestacija ni mogla vršiti. Vršil se je vsled tega slavnostni shod ob 3. uri popoldne v gostilni Osojnik na Lešah, katerega so se zavredni Lešani z godbo in zastavo na čelu v polnem številu udeležili. Sohr. Arh nam je v poljudnih besedah orisal pomen 1. maja, kar je vzelo delavstvo z odobravanjem na znanje. Nato se je razvila prosta domača veselica, pri kateri je pridno sodelovala leška godba.

Senovo.

Prvi maj je proslavil proletarijat našega rudnika skromno kakor povsod. Ni čudno, gorostasni režim v državi je temu kriv; to ve in občuti sleherni delavec. Ali naša zavest ne klone in nikdar ne bo — akoravno nam uhajajo spomini kot nekdanjim otrokom na minule lepe rdeče majnike. — O da, pride še 1. maj, še se uresničuje besede in dejanja našega velikega genijalnega borca Karla Marksa: Proletarci vseh dežel združite se! Tudi ta dan smo imeli dokaj dobro obiskan shod, kljub temu da je deževalo in da so rudarji bili vsled ognja v jami na delu. Na shodu je poročal s. Böhm iz Celja, ki je v živih besedah očrtal pomen 1. majnika. — Zvečer ob 8. uri je pa priredila »Svoboda« predavanje »Novi Dunaj« s skioptičnimi slikami v nabito polnih prostorih »Del. doma«. — Gibanje je pri nas v razvoju, kar pa po agilni požrtvovalnosti ss. prav gotovo ne bomo zaostajali pred drugimi revirji, kljub spletkam političnih nasprotnikov. Komaj pred dobrim letom smo ustanovili podružnico »Svobode« in že imamo viden uspeh iste. Ob tej priliki izrekamo laskavo sodružno zahvalo s. kapelniku Kralju in vsem tamburašicam. — Sodrugji, mi vsi, ki ustvarjamo svojo delavsko kulturo, ne nasedajmo intrigam naših zatiralcev; kar ustvarjamo, to je naše, vse drugo je nas vseh poguba! Ne nazaj — naprej!

Senovčanil! Na volišču je naša skrinjica zadnja, 4. skrinjica! Vsi do zadnjega na volišče v nedeljo! Pokažimo, da smo in da živimo. — Živel socializem!

Zidani most.

Prvi maj se je pri nas častno proslavil, čeprav je sv. Peter vse zatvornice odprl in svojo jezo pustil liti na socialiste ves dan, in čeprav je gospod policijski minister zapovedal srezkemu poglavarju izdati

„RADION“

*pere sam
in beli kot solnce!*

ferman v obliki nagobčnika, po katerem je moral previdni gostilničar zapreti vse svoje purmane v hlev; tako da se njihova rdeča glava na dan prvega maja ni nikjer videla; zakaj tudi to bi utegnilo biti protidržavno —! O pomenu prvega maja je na shodu v Zidanem mostu govoril s. Mihevc, ki je pa z zdravim sarkazmom obenem tudi vse to kritiziral.

Proslava 1. maja na Pragerskem.

Prvomajska proslava se je na Pragerskem vršila prav na lep način. Na predvečer si je delavstvo okinčalo z rdečimi zastavicami hišo konzumnega društva, poleg tega pa si je postavilo tudi krasno majsko drevo, raz katerega je rdeča zastava oznanjala, da tudi delavstvo na Pragerskem praznuje svoj praz-

nik. Priznati je treba, da so sodružice in sodrugi pripravili vse, da bi bila proslava čim lepša, le žal, da je dež vse pokvaril.

Shod je otvoril in vodil s. Pungračič, o pomenu prvomajske proslave pa je govoril s. Jelen iz Maribora, poleg tega pa še dva sodruga in sicer en železničar in en tamošnji mali kmet. Slednji je posebno imponiral, ker je z lepimi besedami obrazložil, zakaj se tamošnjim delavcem v tovarni tako slabo godi. Povdarjal je, da je treba za časa volitev voliti lastne zastopnike in ne nasedati meščanskim agitatorjem.

Popoldne se je vršila veselica, katera je bila tudi dobro obiskana; podružnica delavskih kolesarjev pa je priredila z lepo okinčanimi kolesi izlet.

Sijajni nastop „Delavskega odra“ v Ljubljani.

Velik uspeh „Krize“.

Dramsko gledališče v Ljubljani je bilo 30. aprila zvečer od skrajnega galerijskega vrha doli do odra natrpano polno občinstva. Tako impozantnega obiska nismo še videli, in še je sililo občinstvo v gledališče in na stotine jih je bilo, ki so morali ostati zunaj! Že sama udeležba je pričala, kako ogromno je bilo zanimanje ob-

činstva za prvi nastop ljubljanskega »Delavskega odra« in za krstno predstavo Golouhove »Krize«. Ljubljansko občinstvo je slutilo, da se mu obeta izreden umetniški večer in je prav slutilo! Kajti ta večer ostane gotovo vsem udeležencem dolgo v spominu. Bil je večer najčistejše umetniške senzacije. Čim se je zastor dvignil, že je

bilo vse ogromno občinstvo doslovno priklenjeno na oder po krepki igri akterjev in mase in po krepkem razvoju drame. In ta napetost, še več: ta živi kontakt med odrom in občinstvom, ki je mogoče samo pri dramski predstavi, ki občinstvo dviga in očaruje, sta se vse do konca igre bolj in bolj stopnjevali, bolj in bolj intenzificirali. Bil je večer najčistejše umetniške gledališke emocije!

»Delavski oder«, ta najnovejša kulturna ustanova v Ljubljani, se je pod vodstvom Bratka Krefta predstavil občinstvu v tako visoki obliki, v taki igralski pripravljenosti, da je bil že sam nastop tega igralskega ansambla dogodek zase. Da ne govorimo o predstavi in kretanju mas, ki so dominirale ves večer in nam šele prav predotile silno dinamiko kolektivitete na odru. So bili scenični in statični momenti v nastopih mase na odru, ki ostanejo gledalcu neizbrisni. Kajti to ni bila le številčna masa, to je bil vsak posamezni član te številne, trajno sodelujoče mase na odru, igralec zase. Le tako je bilo mogoče predstaviti s tako silo in obenem s tako harmonijo in štilom igro mase, dramo kolektivitete. Tu se pravzaprav šele prav oceni in vidi vrednost in višino režije, kakor si jo je zamislil in jo izvršil Bratko Kreft, ki je s to predstavo stopil na mah v red naših najboljših in najbolj pronicajočih režiserjev. Bratko Kreft je znal dati igri pravo obiležje, je znal obenem disciplinirati in animirati i akterje i mase, da se je igra igralcev in mase izlila v umetniško celoto. V umetniško, pravim, kajti ta socialna drama ni ne tendenca ne agitacija, nego zgolj in samo umetnost. Režiser se je tega prav zavedal in je za umetniško gledališko delo izbral umetniško gledališko režijo.

Nastop »Delavskega odra« je obenem pokazal, koliko igralskih talentov je zakopanih v naših vrstah. So bile posamezne vloge, ki so jih igralci igrali s takim doživetjem in s tako sigurnostjo, da se nismo mogli dovolj načuditi. Da citiramo takoj primer: **Bitežnik** je postavil na oder tovarniškega ravnatelja v taki dovršenosti, v taki, do najbolj minuciozne nianse naštudirani obliki, v taki resničnosti, kakor bi to boljše ne mogel še najboljši in najbolj rutinirani igralec. In so bile še druge igralске moči, ki so se ta večer prvič odkrile občinstvu, igralске moči, ki so znale tudi epizodnim vlogam dati nepričakovano jak umetniški izraz. Sijajen je bil prvi nastop Kreftovega »Delavskega odra«!

Urednika Ivana je igral Pretnar, njegovo sestro Ano pa Klinčeva. Ti dve vlogi sta posebno težki. Igralca sta znala najti svoj izraz in je njun glas prijetno in živo odmeval v vihrji dogodkov, ki se v drami razvijajo. Pokazala sta odrsko sigurnost. Živo je

odmeval lep organ Klinčeve, ko se sredi frakcijskih bojev dvigne proti sleparjem in kanalam. Na svojem mestu so bili Puntar (Skuk) pa Martin in Peter ter prvi in drugi delavec; močni, izraziti sta bili prva in druga delavka. Žal, da niso bila iz gledališkega letaka razvidna imena igralcev in igralk, da bi jih mogli zabeležiti, kakor zaslužijo. Puntar je v svoji transfiguraciji v IV. sliki prišel do viška.

Imenitni so bili nadalje akcijonarji, pa vladni svetnik, ki je podal nadvse posrečeno figuro vladnega svetnika, pa odvetnik Mešnik. To je bila skupina, ki je lepo spadala v okvir II. slike, ki je upravičeno tako močno ugajala. Štempihar (Demšar) in Verlot (Sijac) sta postavila dve figuri, ki ju gledalci ne bodo skratka pozabili. Da ne omenjamo vseh ostalih vlog. Rekli smo, tu je marsikateri gledališki talent in prepričani smo, da se bo iz te skupine razvil tudi marsikateri prvovrstni igralec.

»Kriza« je močno umetniško delo. Le resnično in čisto umetniško delo nam je moglo podati sliko našega življenja izza vojne brez tendence, brez agitacije, transfigurirano v vizijah, ki temelje na resničnih tleh, vtelesene v živih dogodkih in bitjih. Golouh je pisal to svojo dramo s krvjo in čustvom in z živo besedo — pisal jo je obenem s kritično strogim umetniškim merilom in po načelu, da je umetnost ogledalo, ki naj kaže narodu njegovo življenje in obraz. In pokazal nam je to življenje, ki je šlo in še gre mimo nas, v toplih, slikovitih barvah, s krepkim in klenim izrazom in z močno umetniško doslednostjo. Zato je drama dvigala gledalce do konca v trajni napetosti. Tej drami bo treba v naši književnosti odkazati posebno mesto, ne samo zato, ker je to naša prva kolektivna drama — kolektivne drame so redke tudi v književnostih velikih narodov — marveč tudi po načinu dramskega obdelanja in razvijanja tvarine. Videli smo najmodernejšo gledališko delo, ki se pa vendar drži klasičnih osnov drame. V tem tiči nedvomno razlog živega, toplega uspeha drame, ki upliva tako neposredno na občinstvo.

Vrednost drame je nadalje v tem, da naslanja celo dejanje na maso. Masa je steber drame, igralci so le izraz in glasniki dejanja in uspehov, ki prevevajo sodelujočo kolektiviteto. Učinkovito po svoji razgibanosti je prvo dejanje. Drugo dejanje predstavlja v razvoju drame okvir zase, okvir fine satire, ki kaže rektrospetivno našo imenitno »nacionalizacijo«. Tretje dejanje je dramsko in odrsko jako, Visok izraz doseza drama v četrti sliki ob prikazu frakcijskih bojev in govoru Neznanca. Resnična, preresnična, na žalost, je slika na postaji, ko odhajajo, vsled krize, žive in aktivne sile naroda v

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

12

Tam klopotci, tu šušljanje vitkih palm, žuborenje vode na mlinu, psi, dolina vklejnjena, objeta od temnih gozdov in listja polnih trt, ki skrivajo svoje grozdje, kakor sramežljiva mlada dekleta svoje oči in vzbrstele grudi... Vse to je ena sama pesem teh krajev, tiha, zamišljena, sanjava, opojna kot vino, ki se rodi v teh hribih...

Mlad človek je slonel ob oknu. Globoko sklonjen je skril glavo v roke in se zjokal. Težko, sunkoma, trgajoče je jokal. Kakor da zadržuje solze, ki so hle same iz mladih, razočaranih oči.

»Samo to...«

To je bila strašna beseda vseh besed. In zato jo je moral izjokati. Izplakniti vse tiste sanje, ki so se mu tako strašno zrušile, da se je čutil najne srečnejšega človeka na svetu. Ničesar drugega. Zato je jokal. Zato se je čutil zapuščenega, prevaranega, nesrečnega. Skozi okno na vrt bi se najraje zagnal. Ob fistem kamnu tam doli si razbil glavo. Vendar...

»Zakaj? Matjaž, ki pravzaprav nima ničesar dobrega na svetu, ki mora po 16 ur na dan delati... in vendar živi. Živi. Četudi pravi, da je samo to, da ni tistih sanj, tistih lepih sanj nikjer na svetu, da je vse izrodek mladostne domišljije...«

Solze so se posušile. Upor, tisti vseupor, ki ga premore samo mlad človek in ki sledi pri zdravi, krepki mladosti vsakemu, še tako težkemu razočaranju, se je vzbudil v njem.

»Tukaj jaz, na oni strani pa magari ves svet...« To je bil ponos mladega človeka, ki ga je v hipu ob mesečni noči in klopotcih postalo sram vseh tistih sanj, sram vseh tistih nemočnih solz. Sedemnajst let. To so že leta. To ni več detinstvo, da bi se človek za vsako malenkost cemeril, zgrabil mamo za krilo. »In če tudi je samo to, naj bo. Živel bom. Užival.« To je bil sklep, ko je legel v posteljo in ni mogel zaspiti. Samo sklep je še bil, zakaj ni mogoče iztrgati sanj in misli, kakor pobereš na cesti kamen in ga vržeš v jarek. Njegov sklep je bil sklep upora, sklep mladega človeka, ki je skušal nastopiti neko novo pot, pot mladostnega junaštva. Najbolj se je bal tega, da bi se pokazal klavrnega, nemogočnega, odvisnega od takega-le dekleta. Saj jih je veliko na svetu, je dejal Matjaž. In Matjaž je že skusil marsikaj. On že ve. Tudi od drugih je slišal. Sošolec Toni ni nikoli govoril drugače. Še huje. In Toni je bil repetent. Dvakratni.

Kljub temu ni mogel spati. Mlada kri, ki je vedno bolj vrela v njem, mu ni dala spati. Kri, ki jo je skušal zatreti s sanjami o Binici in vseh tistih dekletih, ki so se mu v dalji zdele tako lepe, skrivnostne kakor modre cvetke romantikov, ali pa tiste grajske gospodične, o katerih so peli srednjeveški pevci vagabundi. Mladostna romantika... Kri pa je klicala življenje vedno bližje in v temi so se vmešavala v njegove sanje vitka telesa istih deklet, ki so se mu zdele tako dobre, čiste, nedolžne, opojne. Toda ali niso opojna samo njih telesa? Zakaj izginejo sanje, ko se jih dotakneš, ko začuti tvoja roka mladostno telo živega dekleta? Zakaj je šla Binica s komisarjem ponoči po

parku? Samo zato... je dejal Matjaž. »In naj bo — samo za to!« To je bila najpogumnejša misel od prejšnjega večera, ko se je ves pijan, bolan in tepen od lastne matere zvijal po postelji.

V peti šoli je bil takrat. Stanoval je s štirimi drugimi študenti pri nemški rodbini penzionirane višjega državnega uradnika. Spal je v bivši kopalnici, ki so jo prenavljali za sobico. Pozimi je bilo precej mraz v njej in večkrat je zgodaj legel v posteljo, da ogreje premrzle noge. Rodbina je štedila z vsako paró. Jedli so sicer precej dobro, a malo. Leo si je pomagal z denarjem, ki ga je mimogrede zaslužil pri instrukciji. Kakor so bili premožni doma, ni dal oče nikoli več denarja v njegove roke kot je bilo za zvezke in šolske potrebine nujno potrebno. In zato je moral voditi in vedno predložiti točen račun izdatkov. Tako je bil oče, dober avstrijski uradnik, natančen.

V isti sobi je preživljal svoje sanje in svoje prve pesmi. Ko je tisti dan po klofuti radi akrostihona na Marjo in Tonija ob prvem mraku legel oblečen na posteljo, je vstopila dekla Liza. Okrog 30 let je imela. Močnega telesa, prs, da so se zibale, kadar se je obračala, in v licih ji je kri-kar cvetela. Poročena, a ločena žena, ki je pripovedovala o svojem pijanem možu, kadar je bila dobre volje. Študentje in tudi gospodinja so jo imeli za nekoliko slaboumno. Nekega dne je pokazala Leonu nočno srajco gospodinje. Bila je krvava. Liza se je smejala začudenemu Leonu.

(Dalje prihodnjič.)

tujino. Šesta slika nam obuja up na rešitev v delu. Pesem težkega, a odrešujočega dela je šesta slika!

Oblast je marsikaj črtala in okrnila, kar se ji mora še posebej šteti v greh.

Avtorja je občinstvo toplo pozdravilo, ž njim vred sijajnega režiserja Bratka Krefta. Obema se je v lepih,

izbranih besedah zahvalil za »Delavski oder« in za »Svobodo« Ciril Stukelj. Oba sta prejela venec.

Ta večer v ljubljanskem dramskem gledališču nam je pokazal, da je proletarska kultura močan, živ činiteelj, ki bo v našem življenju zavzel svoje posebno, častno mesto.

J. P.

Protest poslanca s. Petejana proti prepovedi proslave 1. maja.

Ministrstvu notranjih del

v Beogradu.

Gospod minister!

Z ozirom na izdano naredbo, s katero se za celo državo prepoveduje za dne 1. maja t. l. vsa javna zborovanja in obhode, sem primoran, da proti tej naredbi najodločnejše protestiram, ker se z isto krši z ustavo garantirano enakopravnost delavstva napram ostalim državljanom.

Ker ni nobenega tehtnega povoda, da se javne prvomajske proslave prepovedo, bi Vas, g. minister, prosil, da izdano naredbo prekličete in Velikim županom izdaste nalog, da v okviru zakona dovolijo svobodno praznovanje 1. maja.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Petejan, l. r.

Novi zakon o stanovanjih.

Zaščita stanovanj namesto najemnikov. — Milijonarji zaščiteni — delavci brez zaščite. — Desetkratno povzihanje najemnine. — Hinavščina klerikalcev.

Naša stranka in strokovne organizacije so pravočasno započele akcijo za podaljšanje in poboljšanje zaščite stanovanjskih najemnikov ter naročile s. Petejana, da v Narodni skupščini predloži tozadevni zakonski predlog, kateri je imel dva važna člena in sicer:

Prisiljena deložacija najemnikov, kateri so zaščiteni po zakonu o stanovanjih od 15. maja 1925 odtodno od 23. oktobra 1926, odlaga se dokler si najemnik ne dobi novega stanovanja, kateri bi mogel zasedeti.

Najemnine določene v zakonu od 15. maja 1925 se podaljšajo do 1. maja 1930.

Preden je s. Petejan predložil ta predlog, je stopil v dogovor s poslanci ostalih klubov v Narodni skupščini, katerim je razložil njegov zakonski predlog in to radi tega, ker je hotel, da se v tem vprašanju doseže pozitiven uspeh za najemnike. Nekateri poslanci posameznih klubov so bili takoj mnenja, da bi se napravil skupen predlog, da se na ta način doseže uspeh v skupščini. S. Petejan je od svojega predloga odstopil in pristal na to, da se napravi skupni predlog, kateri je med drugim vseboval te-le glavne točke:

Stanovanjska zaščita se podaljša do 1. aprila 1929 in se razširi na vsa stanovanja, nova in stara, ki so manjša od 5 sob.

Najemnina se določi na podlagi velikosti stanovanja in sicer:

1. Soba s štedilnikom na 7krat predvojnne najemnine.

2. Soba in kuhinja na 8krat predvojnne najemnine.

3. Dve sobi in kuhinja na 9krat predvojnne najemnine.

4. Tri sobe in kuhinja na 10krat predvojnne najemnine.

5. Štiri sobe in kuhinja na 13krat predvojnne najemnine.

Sodrug Petejan je na ta skupni predlog pristal, dasi se z njim ni popolnoma strinjal. Pristal je radi tega, ker so bili po tem zakonu zaščiteni pred prisilno deložacijo kakor tudi pred velikim povzihanjem najemnin vsi delavci in nižji uradniki, ki imajo stanovanje obstoječe do dveh sob in kuhinje.

Ta zakonski predlog so razen s. Petejana podpisali še dr. Maček (radic.), G. Popović (dem.), dr. Dragičević (samost. dem.).

Preden je sodrug Petejan vložil predlog, je zaprosil za podpis tudi poslance SLS, kateri so pa odklonili z izgovorom, da so oni proti zaščiti in za zidanje stanovanj.

Narodna skupščina je po kratki utemeljitvi s. Petejana predlog soglasno sprejela. Prav tako je zakonodajni odbor predlog v principu soglasno sprejel. Sedaj se je pa pričela strašna gonja od strani hišnih posestnikov, kateri imajo veliko število pristašev med ministri kakor tudi med poslanci. Radi te gonje je ministr-

ski svet onemogočil delo odbora, dokler sam ne zavzame svojega stališča.

V ministrskem svetu so bila mnenja različna in odbor ministrov je izdelal tri svoje predloge. Prvi je bil predlog dr. Gosarja, ki je šel za tem, da se to vprašanje prenese na občine na ta način, da se deložacije odlože za 3 mesece in najemnina se določi na 8kratno predvojno najemnino.

Da je ta predlog stavljen zato, da se zaščita odpravi, je jasno, ker si je nemogoče zamisliti marksiziranja najemnin, ako hišni posestniki svobodno razpolagajo s stanovanji.

Drugi predlog je predložil minister Radović, kateri je zahteval zaščito samo za stanovanja, za katere se plačuje manj kakor 1000 Din mesečne najemnine. Najemnina naj bi znašala 13kratno predvojno najemnino. Tudi ta predlog, ki je bil za najemnike gorosten, je propadel.

Končno je ta ministrski odbor izdelal zadnji predlog, po katerem se zaščito stanovanja do največ treh sob in najemnina naj bi se določila na višino 13kratne predvojnne najemnine. Ta predlog je bil 26. aprila t. l. predložen tozadevnemu odboru v pretres.

V odboru je proti temu ministrskemu oziroma vladnemu predlogu s. Petejan odločno nastopil — prvič radi tega, ker se s tem predlogom škrtijo stanovanja in ne najemniki.

Danes je zaščiten milijonar, ki stanuje v stanovanju od treh sob — ni pa zaščiten berač, ki je slučajno brez stanovanja, ki ga recimo jutri dobi. Protestiral je proti določitvi 13kratne predvojnne najemnine. Zahteval je od ministra, da pojasni, na podlagi česa je te najemnine določil, ker vendar ve, da so plače delavcev in uradnikov vsak dan nižje.

Odboru je uspelo toliko, da je najemnino znižal na 10- za Beograd in za Zagreb na 12krat predvojnne najemnine in razne manjše spremembe, posebno glede števila stanujočih oseb.

S. Petejan je v odboru in v Narodni skupščini govoril in glasoval proti temu predlogu, ki na tako nečuten način obremenjuje revne najemnike.

Klerikalci so v odboru stali proti predlogu, glasovali pa za vladni predlog; ravno tako so v skupščini glasovali za vladni predlog. To je višek demagogije, kakoršne so samo oni sposobni.

Najemnine bi bile lahko nižje, da se ni od strani dr. Mačka stavil en neumestnen predlog, katerega je minister takoj pograbil in zvišal najemnino od 9- (ki je bila že sprejeta) na 10krat. Je pač težko zastopati hišne posestnike in najemnike, kakor bi hoteli meštanske stranke — ako so tudi slučajno v opoziciji.

Z našim bojem za stanovanjsko zaščito nismo za enkrat dosegli drugega, kakor to, da so se deložacije odložile za eno leto.

Da ni bil uspeh večji, se imajo najemniki zahvaliti meštanskim poslancem vseh strank, katere so sami izvolili.

Hišni posestniki so imeli več sreče in so dosegli vsaj to da morejo najemnine povišati tudi preko zlate paritete. Radikalno-klerikalna vlada s pasivnostjo meštanske opozicije je hišnim posestnikom dovolila višje najemnine kakoršne so sami zahtevali.

Boj je za enkrat formalno končan, a najemniki se morajo takoj pripravljati na nov boj, ki jih čaka prihodnje leto.

Socialistično delavstvo se tega zaveda in bo boj brez ozira na desno in levo nadaljevalo. Kdor hoče, da bo ta boj uspešen, naj se nam pridruži in se z nami bojuje do končne zmage.

Le v boju se spozna prijatelj in sovražnik delavskega razreda.

Francoske volitve.

V nedeljo, dne 29. aprila so se vršile na Francoskem državnozbornske volitve, ki se sicer imenujejo ožje, ker so se glavne volitve vršile že prejšnjo nedeljo, pri katerih pa je od 612 mandatov bilo samo 175 zasedenih.

Na Francoskem je bil zopet uveden večinski sistem ter volilni okraj z enim mandatom; tam se namreč voli vsakokrat po kakem drugem volilnem redu in tokrat se je večina, ki se grupira okoli nacionalnega Poincareja, odločila za večinski sistem ter je zavrgla edino pravičen ter demokratičen sistem proporcije. Pri takozvanih ožjih volitvah ali bolje rečeno ponovnih volitvah, sme vsak kandidat, ki ni bil pri prvi volitvi izvoljen, še enkrat nastopiti. Lahko pa stranke tudi kandidirate za ponovne volitve izmenjajo.

Glavna bitka se je tedaj bila v nedeljo, 29. aprila, pri kateri je igral tokrat glavno ulogo stabilizirani frank.

Stabilizacijo pa je izvedel nekaj koncentracijski kabineta pod vodstvom nekdanjega največjega reakcionarca Poincareja, ki se je sicer na stara leta precej poboljšal. Poin-

careja je podpiral večji del levičarjev pod vodstvom nekdanjega zelo popularnega Herriota, katerega stranka pa je bila sedaj v zahvalo najbolj tepena. Desničarska buržuazija je zmaga na račun levičarske, medtem ko so od delavskih strank bili naravnost katastrofalno poraženi komunisti, ki so zgubili od prejšnjih 27 mandatov 13 in se vrnejo še samo s 14 možmi v novo zbornico. Pa še teh ne bi bili rešili, ako jih ne bi v mnogih okrajih podpirali socialisti, da preprečijo izvolitev reakcionarca. Nasprotno so delali komunisti, ki so dobili iz Moskve navodila, da brezpogojno glasujejo povsod proti socialistom; tako je marsikateri reakcionar prišel skozi s pomočjo zavednega proletarijata. Kljub temu je socialistična stranka ohranila svoje število razen enega. Izvoljen je bil 101 socialist na mesto dosedanjih 102. Obžaluje se, da je njen voditelj, sodrug Leon Blum, propadel, medtem ko je glavni tajnik Faure izvoljen.

Za socialistično stranko je bil ta boj izredno težak; prvič neugoden volilni red in drugič pritisk od desne in leve reakcije. Toda stranka je ta koncentričen boj kljub temu sijajno prestala.

Združenje delavskih kulturnih društev.

Konferenca »Svobode« in Zveze delavskih pevskih društev v Celju, dne 22. aprila, se je v principu izrekla za združenje vseh kulturnih društev v eno vrhovno centralo. Sodrug Stukelj je pooblaščen, da izdela predlog pravil, ki bi bila sprejemljiva za društva. Sodrug Selinšek je pa pooblaščen, da skliče prvo sejo akcijskega odbora, katerega člani so: Stukelj in Vrhovec za »Svobodo«, Selinšek iz Maribora in Stark iz Zagreba pa za Zvezo pevskih društev. Petega člana imenuje društvo kolesarjev.

Med tem so se pospešila pogajanja »Svobode« z društvom kolesarjev, ker sama Športna internacionala, avstrijski in češki sodrugi zahtevajo priključitev »Svobodi« in preko »Svobode« tudi Internacionali. Tozadevna konferenca zedinjenja se bo vršila bržkone sredi meseca maja v Mariboru. »Svoboda« je povabila avstrijske sodrugi, ki bodo obenem zastopale Internacionalo.

Delavska kolonija v Mariboru.

Ali bo res delavska?

Kjer so klerikalci zraven, tam je vedno tako, da se hoče volka nasititi, ne da bi se oveso žrtvovalo. Klerikalci niso nikoli delali ljudske, marveč vedno protiljudsko politiko. Toda

čas se spreminja in ljudstvo tirja pravice, hoče kruha, hoče strehe in se ne zadovoljuje več z miloščinami. Klerikalizem pa je ravno zgrajen na miloščini. Dokler se ljudstvo ne zaveda svojih pravic, toliko časa so klerikalci na konju. Kakor hitro pa bodo klerikalci morali dati ljudstvu to, kar mu gre, potem je klerikalizem izgubil svoj pomen in ga kapitalizem ne rabi več.

Klerikalci so v raznih korporacijah, oni so v narodni skupščini, oni so v oblasti skupščine in v občinah. Tam, kjer so v večini, ali pa kjer so celo sami brez nadzorstva, tam se vidi, da delajo očito protiljudsko politiko; tam pa, kjer nimajo večine, ali pa kjer se morajo vedno bati, da jo lahko izgubijo, kakor je to slučaj v mariborski občini, tam morajo lavirati, tam se morajo hliniti, da so socialna stranka, ki dela isto, kar zahtevajo socialisti, ki so njim najbolj nevarni. Tako morajo klerikalci v Mariboru delati stanovanjsko politiko, morajo za delavce ustanovljati pokojninske fondne in druge take reči, ker sicer jim socialisti vzamejo veter izpred jader.

Klerikalci so obljubili delavcem stanovanjsko kolonijo, ki bi se naj zgradila iz denarja delavcev samih. To je znana reč. Zato so klerosi naročili pri nekem ljubljanskem tehniku generalni načrt za kolonijo, katerega so dolgo skrivali in še-le zadnje dni pokazali.

Ta načrt je pravi unikum. Pomen tega načrta bi naj bil v tem, da se

CENE „KARO“ čevljev

Polčevlji za gospode	Din 255.-	naprej
Vis. čevlji za gospode	„ 265.- „	
Strapanci za gospode	„ 270.- „	
Gojzerci vse velikosti	„ 290.- „	
Modni čevlji za dame	„ 245.- „	
Otročji čevlji	„ 70.- „	
Sandali la	„ 60.- „	

Vse v najboljši kvaliteti brez odpadkov, brez papirja, lahko in poceni popravilo

Lastni izdelki.

Lastna delavnica za popravila.

Maribor, Koroška cesta 19.

mno go stanovanj zgradi za mal denar. Končno bi to bilo železni podzavisti. Toda tak čudeži se danes, na žalost, ne godijo več, kakor se pripoveduje o njih v svetem pismu. Take hišice bi stale malenkost — samo 48.000 Din, bi pa imele dve nadstropji.

V pritičju bi bila kuhinja in še nekaj drugih prostorov. Potem bi se šlo v prvo nadstropje, kjer bi bila ena soba in nadalje v drugo ali — če se hoče — v podstrešje, kjer bi bili 2 sobi,

Cela ploskev znaša 34½ m² zazidanega prostora, kar je silno malo. Celotna parcela pa meri skupno 250 m². Občinski svet se je že parkrat bavil s tem načrtom in se je socialističnim zastopnikom, vsaj deloma, posrečilo pregovoriti večino, da se načrt spremeni. Po prvotnem načrtu bi bile hišice zidane za 40—50 cm pod cestni nivo, čes da zato ni treba kleti. Klet bi bila malo višje, kuhinja pa malo nižje. To so socialisti ovrgli ter zahtevali, naj bo hiša popolnoma nad zemljo, zato pa se naj napravi klet. Kuhinja pa se naj razširi, da bo lahko družina v njej bivala. Namesto dveh etaž naj bo samo ena, ker je hišica lepša, če je že tako ozka, da ni višja kot eno nadstropje.

Po predlogu socializmov bi torej bile hišice enonadstropne, bi imele v prizemlju eno večjo kuhinjo in druge nujno potrebne pritlikline. V nadstropju pa dve sobici. To bi popolnoma odgovarjalo srednje veliki delavski družini. Brez druge etaže bi bila hišica za 8—10.000 Din cenejša. Imela pa bi nujno potrebno podstrešje, ki je v gospodarstvu potrebno. Gotovo je, da bodo hišice v ostalem prejemah, toda socialisti nečejo, da bi se nadalje zavlačevalo z gradbo, dasi to ni njih krivda. Klerikalci so do zadnjega načrtu skrivali, dasi so ga že v jeseni imeli. Interesentov za hišice bo vsekakor dovolj, ker stanovanjska beda je velika. Bodo li res prišli delavci v poštev in ne morda kakiklerikalni dohtarji, kakor v Smetanovi ulici, bomo videli.

Dnevne novice.

Lep napredek štajerskih sodrugov pri nedeljskih občinskih volitvah. V avstrijskem delu nekdanje Štajerske so se vršile v nedeljo, 29. aprila, občinske volitve v vseh občinah, razen v Gradcu in Brucku. Boj je bil seveda silno hud, kakor je zlasti po 15. juliju hud vsak boj v Avstriji, ker se buržuazija silno boji vsakega najmanjšega napredka socialistov. Na Štajerskem, kjer ima največ industrije znana Montanska družba, ki sipa naravnost milijonov v volilne švirhe ter vzdržuje celo armado dobro plačanih izdajcev, se pravzaprav bije boj med to velekapitalistično družbo in delavstvom. Toda kljub trdemu boju so socialisti pridobili 191 mandatov. Dosegli so v raznih občinah dvetrjetinsko večino ter nekaj novih županov. Hud boj se je bil za Leoben, ki je še edino večje mesto na Štajerskem, ki je še v meščanskih rokah. Toda že se bliža tudi Leobnu socialistična večina. Dosedaj so imeli socialisti 13, sedaj pa imajo 14 mandatov od celokupnih 30. Marksizem napreduje na celi črti kljub oviram trajno naprej! — Naknadno še izveemo, da so socialisti na nemškem Štajerskem sijajno odrezali. Dobili so namreč 13.434 glasov več, kot pri zadnjih volitvah, medtem ko je združena buržuazija pridobila samo 3709 glasov.

Prvi maj v Argentini praznik. Velik meščanski list »La Preusa« v Buenos Airesu poroča, da je argentinska vlada proglasila 1. maj kot praznik ter privkral dovolila javne manifestacije. Sklepa se, da sedanja vlada, ki je bila pri ravnanju izvedenih volitvah predsednika ter parlamenta težko poražena, skuša s tem socialistične volilne može pridobiti, da bi jo pri glavni volitvi (indirektne volitve) predsednika podpirali.

Odkritje nagrobnega spomenika dr. I. Periču. V nedeljo, dne 13. maja 1928 ob 3. uri popoldne se odkrije pri Sv. Križu na ljubljanskem pokopališču nagrobni spomenik prvemu ljubljanskemu ljudskemu županu g. dr. I. Periču. Oddolžimo se spominu dr. Periča dolžni smo mu za njegovo izvršeno socialno delo hvaležnost, katero mu moramo izkazati tudi radi sebe, da iznova vzplamti in večno gor v nas: — Žrtvuje se za drugel — Bodimo kakor je bil pokojnik: Potrtovalni in vneti za pravice delovnega ljudstva. Prvi je bil dr. Perič, ki je združil vse delavske politične frakcije v enotno fronto in skupno delo; prvi je bil dr. Perič, ki je županoval Ljubljani iz volje in po volji delovne-

ga ljudstva. Zato pohitimo v nedeljo 13. maja na njegov grob in ob njegovem nagrobnem spomeniku pokažimo spoštovanje in hvaležnost svojemu borcu. V slovo pokojnemu ljubljanskemu županu zapojejo njegovi prijatelji, nakar mu bosta govorila v spomin dr. Ivan Stanovnik in Stanko Likar. Kdor je poznal pokojnega župana dr. Periča, kdor ceni njegovo socialno udejstvovanje, kdor čuti za delovnim ljudstvom, naj pride.

»Slovenec« in blamaže. »Slovenec« se je že tako navedel na blamaže, da jih vidi povsod in da jih rad deli drugim. V današnji svoji številki piše, da se je Petejan blamiral, ker ni prišel na sejo parlamenta, na kateri je hotel minister odgovoriti na njegovo interpelacijo. »Slovenec«, ki trdi venomer, da je naše delo v parlamentu odveč, ker so vse to, kar pravi Petejan, povedali že prej in boljše klerikalci, bi moral biti samo vesel, če Petejana ni bilo. Pa ni prav »Slovenec« ne tako, ne tako. Raje naj pove »Slovenec«, da je dolžnost predsedništva skupščine, da obvesti poslance, kdaj pridejo njihove interpelacije na vrsto, ne pa, da pusti, da vlada odgovarja, ko interpellant ni navzoč. Diskuzija o predmetnem vprašanju se bo pa vseeno vršila in radovedni smo, kaj bo »Slovenec« takrat pisal.

Proletarci, vaša moč je v izobrazbi. Naše delavsko gibanje trpi zato, ker delavstvo ne čita. Naši malni listi ne morejo ljudem nuditi vsega. Ne morejo zadovoljiti sodruge z novicami iz delavskega kakor tudi iz meščanskega sveta. Nimamo obširnega časopisa, nimamo pa niti dobrih socialističnih knjig. Naše finance so slabe in le sem pa tje more kdo kako knjigo izdati, seveda z veliko izgubo. Radi tega trpi naše socialistično gibanje, gibanje delavskega razreda. Toda vse to nas ne sme preveč ovirati, ako hočemo biti vztrajni in ako hočemo orati delavsko ledino in sejati socializem. Ili moramo na delo za socialistično izobrazbo, za delavsko-socialistično kulturo. Delavstvo ne sme čitati knjige z meščansko tendenco, ne sme kupovati verskih knjig. Delavci morajo čitati delavske in socialistične knjige. Demokratska Vodnikova družba nabira člane med delavci in kmeti ter uradniki. Njene knjige so demokratske, člani se potom knjig vzgajajo v fašiste, samostojne demokrate. Klerikalna Mohorjeva družba nudi verske knjige delavstvu, podeželskim hlapcem in deklam, uradnikom in kmetom. S svojo tendenco jih vzgaja v reakcio-

narne elemente, ki so proti vsakemu napredku človeštva. A mi, delavci? Mi smo seveda komodni! Mi lepo čitamo »Jutro«, ki nam je duševna hrana, naročeni smo na »Slovenca«. Meščanski listi napredujejo, naši — padajo. Zakaj to? Zato, ker ne vemo, da je moč delavstva v izobrazbi. Naša dolžnost je sejati socializem in vzgajati sebe ter druge. Zato čitamo naše knjige, zato izdajamo socialistične knjige! Naročimo knjige, ki jih je izdala Zadruga založba v Ljubljani, pristopajmo v delavsko mohorjevo družbo — to je v delavsko kmetstvo prosvetno in podporno Jednoto. Člani jednote dobe na leto 4 knjige, 1 kolektar za malenkostno vsoto 4 Din na mesec. Zadruga založba pa je izdala že 9 knjig socialistične vsebine. Sodrugji, delavci! Čitajte socialistične knjige, jačajte svojo socialistično zavest. Propagirajte delavske knjige. Po informacije pa se obrnite na Zadrugo založbo v Ljubljani, Aleksandrova cesta 7.

Tudi Indijanci se gibljejo. Kakor se poroča iz Londona, je izbruhnil v bombažnih predilnicah v Bombaju štrajk, ki obsega 120.000 delavcev. Številko štrajkačev pa še narašča. Skoraj vse predilnice stoje. Položaj je izredno resen. Bombajski guverner se je moral vrniti iz svoje poletne rezidence. Indijci postajajo pametnejši, zato pa se zadnje čase pri nas pojavlja Azija!

Seja širšega odbora »Svobode« se bo vršila 6. maja v Ljubljani. Dnevni red ostane isti, kakor je bil določen za prvotno sklicano konferenco 22. aprila tl.

Tombola železničarskega glasbenega društva »Zarja« se vrši neprekinjeno 3. junija 1928 ob 3. uri popoldne. Delavska godba potrebuje nove instrumente in zato segaje po srečkah, ki stane ena samo 250 Din. Dobitki pa so zelo lepi in dragi.

Ure in zlatino na mesečne obroke brez povisanih cen. Ilger, Maribor, Gosposka ulica 15.

Gojzerji, lahki, poltežki in originali, kakor tudi nad 30 modelov promenadnih čevljev, nudi Karo, Koroška cesta 19.

Maribor.

Mariborsko gledališče.

Repertoar:
Sobota, 5. maja ob 20. uri: »Jesenski manevri«. Ab. C. Kuponi.
Nedelja, 6. maja ob 20. uri: »Dobri voljak Švejk«. Kuponi.

Seja občinskega sveta.

(Nadaljevanje.)

Nato sta sodruga Eržen in Oslak bila klerikalno demagogijo povodom zadnjih občinskih volitev, ko so klerikalci izdajali poseben volilni list »Mariborčan«, v katerem so napadali socialiste ter hvalili svojega dr. Lesovarja, kateremu edino se ima mestna občina zahvaliti, da bo dobila od erarja nad pet milijonov Din odškodnine in 1,8 milijona letno namesto dosedanjih 30.000 Din kot najemnino. Nato je sodr. Grčar še enkrat zavračal Lesovarja in končno je s. Bahun bral klerikalcem levite glede pisanja po »Slovencu« in »Mariborčanu«, kako da sta se Grčar in Bahun vozila na občinske stroške v Beograd na sprehod — t. j. v zadevi vojašnic — pa nista nič opravila. S. Bahun je res bil l. 1924 pri vojnem ministrstvu, toda ne na stroške mestne občine. Kljub temu so klerikalci to ponavljali. Podobne sprehode si je pa dovolil g. dr. Lesovar, samo z razliko, da si je zaračunal od dvakrat tako velike dnevnice kot njegov prednik, ne da bi bil kaj dosegl!

Sodr. Bahun je omenil, da je mestna občina že več procesov izgubila in ta izguba je drugi glavni udarec za mestno upravo. Proces Hinterlechner, v katerem je tudi dr. Lesovar zastopal mestno občino ter šel do tretje instance, ne da bi imel zato pooblastila od občinskega sveta, dasi se ga je svarilo, da naj ne vraga nikakih rekurzov brez pristanka občinskega sveta, tudi ta je bil izgubljen in to je stalo mestno občino več stotisoč dinarjev. Dr. Lesovar je takrat

ponovno naglašal, da bo rekurz gotovo dobljen in ako bi se kljub temu zgodilo, da bi bil izgubljen, tedaj bo on, dr. Lesovar, sam stroške plačal. In pravda je bila zbuljena. Toda dr. Lesovar ni imel ničesar bolj nujnega kot to, da je predložil mestni občini svoj račun. Guverner prikačuje, da se bo vsaj sedaj g. dr. Lesovar, kateremu so interesi občine tako pri srcu, odpovedal vsaj onemu delu honorarja, ki presega stvarne izdatke. Cela pravda stane namreč mestno občino nad 90.000 Din. Dr. Lesovar pa je — v očitni zadregi — tajil, da bi se bil kedaj honorarju odrekel in se tudi sedaj ne mara odreči. S. Bahun je še pripomnil, da bi se moral sedaj pravzaprav občinski svet razpustiti ter razpisati nove volitve, ker so klerikalci volilce zavajali ter varali z milijoni, na podlagi česar so dobili kakih 4 do 5 mandatov več kot bi jih sicer.

Klerikalci so bili silno potrti ter so klavrnovo povešali glave. Sicer silno zgovorni dr. Jerovšek se je držal kot kuhan rak.

To je žalosten konec klerikalnega trituma, mestna občina pa je zopet olajšana za približno 100.000 Din.

Izvolil se je poseben odbor, sestojč iz vseh juristov in obč. svetu in iz sodruga Grčarja, ki bi naj preštedirali klerikalno polomijo.

Dolina šentflorijanska v — Mariboru.

Morala, morala, kje si ti Maribor ni bil dosedaj še na slabem glasu, dasi je bil že večkrat proglašen ter proklamiran za vemelesto, ker je uveden v Mariboru avtobuspromet, čeprav po 7. uri zvečer že avtobusi prazni vozijo in bi tuje lahko sklepali, da gre do Mariborčani s kurami spat. Toda tuje bi se lahko motil. Ugledni mariborski purgari obel narodnost ter splov se po sedmih poživljajo na avtobuse in pa na — opero. Oni se bavijo ponoči z bolj vemelestim opravki. Za te pa ni treba vsem vedeti, sicer bi javna morala trpela. Morala! Kaj je to morala? Morda je lepo vedenje za nižje vrste ljudi, katerim kapitalisti v polni meri isto privošijo. Kaj, če nimajo ubogi ljudje kruha, pa lepe obleke, pa udobne stanovanj, da so le za silo oblečeni, da ne kvarijo morale. Ljubljanci so slabši v tem oziru. Oni imajo Ruparjevo, ki jo obkokujejo ter opisujejo vsak njen napačen korak in jo še naslikajo, da jo vidi ter se skandalizira cel svet. Seveda, uboga Ruparjeva ne pripada k »uglednim« slojem, ki se tudi puste slikati v Adamovih ter Evinih kostumih. Toda pri takem slikanju nima morala ničesar iskati. »Boljši« ljudje imajo že staro navado, da se pri vsaki priliki puste slikati, da ne pozabijo na sladke občutke, kateri so pridržani samo onim, ki so poklicani, da uživajo — neomejeno uživajo! Če bi bila Ruparjeva ugledna in bogata, potem, hm, potem bi smela tudi ona uživati, ne da bi se morala bati, da jo postavijo na sramotni steber — v »Jutro«! Kaj, če bi poklicani krogi tudi tiste fotografije pridobili v »Jutro«, ki so baje konficirane in o katerih čebjajo že vrabci po strehah in radi katerih si pravi moralisti delajo toliko preglašč? — Skoraj vsak drugi Mariborčan ali Mariborčanka, ki spada k »boljšim« ter »uglednim« krogom, je osumljen, da je bil zvraven, to je: na plesu »rdečih nagelnov«. Najhuje je to, da baje že vse poznajo in na katere s prstom kažejo — moralisti, ki imajo dostop do fotografij. Zakaj ne razstavijo tistih slik — proti primerni vstopnini, ki bi vrgla lep skupek za kak spomenik ali kaj podobnega? Morda bi se zakonski ljudje potem bolje spoznali. — Mi delavci pa smo le boljši ljudje . . .

Senovo.

V nedeljo, dne 29. aprila smo imeli pri nas pompatno obiskano shod, kar dokazuje, da že proletarijat vstaja — se duševno obuja. Govoril je naš rdeči poslanec n. Petejan, ki je v enournem temperamentnem govoru obrazložil in statistično dokazal gnolmeščansko vodstvo države. Proleta-

rijat Senovega si je dal ob tej priliki duška svojim občutkom, kar mu ostane trajno v spominu. Po končanem govoru s. Petejana zaori gljivlj a-plavz: Živel ređci poslanec!

Kot drugi nastopi s. Krušič iz Trbovelj, ki je razlagal v imenu občinskih volitev, ki se vrše 6. maja v naši občini in povdarjal, kako vevavne so iste za proletarijat. Prvi predpogoj proletarijata v prihodnosti je, da nastopa povsod in vedno, kajti je občina znači prvo delavsko vlado v državi. Kakor vedno, tudi sedaj pridejo med Vas razni »Vasi ljubitelji« kroglice prosjačji; odločno jih zavrnite in jih vprašajte, kedar in koliko so že storili za proletarijat? Vaše vprašanje Vam bo lahko, njih odgovor demagoško mučen.

Zadnji povzame besedo s. Rihter o lokalnih razmerah in se sodružno zahvali predgovornikom.

Dragi Jože! Po začetni potni naprej, proletarijat te ceni, visoko ceni. Ti si skala in na Tebi bo zgradil jugoslovanski proletarijat novo, pošteno socijalistično družbo.

Vsedelavski izlet v Celje

Je vsled nepričakovanih ovir preložen na drugo leto. ---

Knjižnica »Delav. Politike« in »Volkstimme«

Gori navedene knjige se naročajo pri upravi lista.

	Din
Proletarierliederbuch	5.-
Arbeiterliederbuch	11.-
Liederbuch für Arbeiter	4.-
Unser Lied	20.-
Anzenberger: Das Sündkind	19.50
Julius Brühms: Es klingt in Sturm ein altes Lied	11.50
Julius Braumthal: Die Wiener Julitage 1927	28.-
Julian Borchart: Wissenschaftlicher Sozialismus	25.-
Carl Colbert: Das goldene Kalb	25.-
Danneberg: Das sozialdemokratische Programm	8.-
Eduard David: Der Referentenführer	12.-
Eckstein: Kapitalismus u. Sozialismus	4.-
Bruno Frei: Die roten Matrosen von Cattaro	30.-

Johann Ferch: Liebesopfer	30.-	Schwante Magnus: Die Liebe zu den Tieren	10.-
Maxim Gorki: Erinnerungen an Tolstoj	15.-	Schoeneich: Vom vorigen zum nächsten Krieg	20.-
Gepe: Zur Philosophie des Sozialismus	19.50	Schoesser Robert: Der Konsument im Räteystem	30.-
Dr. Grajahn: Das Gesundheitsbuch der Frau	45.-	Schen Andreas: Umsturzkreime	30.-
Hollitscher: Amerika	10.-	Tolstoj Leo: Eine Auswahl für die reilere Jugend	10.-
Heinrich Holec: Der graue Film	25.-	Tomas Teodor: Gib mir meine Jugend zurück	20.-
Henni Lehmann: Die Frauen aus dem alten Staden No. 17	19.25	Tolstoj Leo: Aufruf an die Menschheit	2.50
Lehman Otto: Republik Europa	10.-	Vorländer Karl: Kant Fichte Hegel und der Sozialismus	14.50
Clare Meyer Lagan: Das geheimnisvolle Land	10.-	Weiss Fr.: Politisches Handbuch	64.-
Dr. Natalie Moszkovska: Arbeiterkassen an den priv. Berg- und Hüttenwerke im Königreich Polen	11.-	Zepler Nora: Heinrich Heine	10.-
Robert Owen und der Sozialismus	15.25	Zickler Artur: Der Sprung in die Welt	29.50
Prezang L.: Der Ausweg	10.-	G. Grimm: Grimms Märchen	22.-
Renner Karl: Oesterreichische Erneuerung	19.50	Hauff: Die Karawane	12.-
Romanus Junius: Mussolini und sein Gefolge	25.-	Hauff: Hauffs Märchen	7.50
Salamon: Proudhon und der Sozialismus	14.50	Hausch Ferd.: Der kleine Peter	23.-
Salamon: Saint-Simon und der Sozialismus	14.50	Hebel Joh. Peter: Geschichtenbuch	8.50
Satow Lois: Hypnotismus und Suggestion	32.-	Hoffmann: Nussknacker und Mausekönig	23.50
Steinitz Marta: Helden der Güte	10.-	Kleift: Michael Kohlhaas	18.50
		Wiesenberg: Kleines Schnattermäuschen	17.-
		Wiesenberg: Robinson Crusoe	25.-

Delikatna trgovina

FRANC KURINČIČ

Prijeten bufet za sedeže goste. Maribor, Aleksandrova c. 31.

ŠTAMPILJE.

S. PETAN, Maribor, Aleksandrova c. 43, nasproti gl. kolodvora.

Vsi kupujejo obleke pri

J. Trpina, Maribor, Glavni trg 17
ker tam se dobi suknjo že od 26 Din naprej, kakor tudi vsakovrstno drugo blago po najnižjih cenah.

Mobilije vsakovrstne od navadne do najfinije izdelave iz mehkega, trdega kakor tudi inozemskega lesa po najnižjih cenah. Samo lastna izdelava v Produktivni zadruzi mizarskih mojstrov. S prvim majem zelo znižane cene, solidno in dobro delo kakor tudi enoletno jamstvo.
Maribor, Grajski trg štev. 3.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Vinotoč Vinko Bržič

v Celju
Kralja Petra cesta
toči pristno in ceno dalmatinsko vino.

Mesarija

Jožef Gorenjak

se je preselila v lastne lokale, v hiši gostilne „Jelen“ na Kralja Petra cesti ter se priporoča cenj. odjemalcem za obilen obisk.

FOTO

A. PERISSICH

CELJE

Slomškov trg št. 4

Slika tudi zvečer. Normalne cene!

SKUPINE.

BOLNIKI ČITAJTE!

Ravnokar je izšla poučna brošura, V tej brošuri so popisane dolgoletne preizkušnje o vzroku, postojnosti in zdravljenju živčnih bolezni. Jas poljem vsakomur ta evangelij za zdravljenje popolnoma zastoji, kdor mi píše na spodaj označeni naslov!

Na toče zahval dokazuje o tem edinem uspehu, katerega smo dosegli s pneumomim preizkušnim delom za blagor trpetelcev živčevja. Kdor se prirova.

k tej veliki množini živčno bolnih, kdor trpi za raztresenost, utrajitvosti, posabljivosti, živčnem glavobolu, želodčni pokvarjenosti, veliki občutljivosti, na bolečinah v členkih, na splošni ali delni telesni slabosti, na pomankanju spanja ponoči in še na nešteto drugih boleznih,

si mora nabaviti moje tolažbe prinašajoče knjigo!
Kdor je bo čital pazljivo, si bo pridobil pomirjajoče prepričanje, da se dobi navadno sredstvo za zdravje, ki prinaša veselje do življenja. Ne čakajte, temveč pišite še danes!
ERNST PASTERNAK, BERLIN S. O. Michaelkirchplatz 13, Abl. 359.

Praške šunke

prvovrstne na debelo in drobno nudi

tovarna Jos. Benko

Murska Sobota

ter vse vrste prekajenega mesa in klobase po izredno nizkih cenah. Priporoča posebno hotelirjem in restavracijam sveže kare mladih prašičev. Zahtevajte cenike!

Garantirano la. blago! Skrajno znižane cene!

SAMO V TRGOVINI

JOS. KARNIČNIK

MARIBOR, GLAVNI TRG 11

kupite moderne samoveznice, ovratnike, srajce, klobuke, čevlje, gotove obleke in vse druge modne in oblačilne predmete, po izredno nizkih reklamnih cenah (da se trgovina vpelje.)

Nikdo naj ne opusti poizkusa!

Plise a žur

vsake vrste, stoječe, ležeče, votle in kombinirane gube, tudi najmanjše ter

na vseh tkaninah, posebno pa na svili in na silicnem izdeluje samo

prva delavnica te stroke v Mariboru,

modni atelje

Marica Kitzler, Krekova 5

PREVZEM GOSTILNE!

Dovoljujeva si p. n. občinstvu ujudno naznaniti, da sva prevzela staroznano gostilno

„TRŽAŠKI DVOR“

na TRŽAŠKI CESTI 44. Točilo se bo izvrstno marčno in Bock-pivo pivovarne „Unlon“, kakor tudi pristna štajerska in dalmatinska vina. Naša prya skrb bude izvrstna kuhinja in točna postrežba v splošno zadovoljstvo naših cenjenih gostov.

M. P. NARUŠIČ.

Nabirajte nove naročnike!

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. O. Z.

Ustan. 1898

MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38

Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici štev. 2 in na Glavnemu trgu štev. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Preseljitveno naznanilo!

Cenjenim damam in gospodom naznanjam ujudno, da sem preselil svoj brivski salon iz Aleksandrove ceste 21

v Slovensko ulico 16, nasproti Ljubljanske kred. banke.

S preselitvijo sem združil kmetiljo preureditev, ter opozarjam zlasti na to, da je moja brivnica posebno praktična, popolnoma čisto in moderno opremljena. Abonent dobijo predale s ključavnico, popolno brivsko opremo s kosmetičnimi sredstvi, ki se prispevajo brezplačno. Vse to se uporablja le za abonente

V nadi, da bodo cenjene dame in gospode, ki so doslej obiskovale moj salon, naklonili se v večji meri svoje saupanje moji že 18 let obstoječi obrti,

se priporočam z odličnim spoštovanjem

K. Riedl, Maribor, Slovenska ulica št. 16,
frizerski salon za dame in gospode.

Ali ste že preizkusili „PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

NAŠA POMLAD!

Čevlji iz laka za vsako vreme in priliko.

9845-60723

Din 249⁻

za dopoldne

6875-60598

Din 229⁻

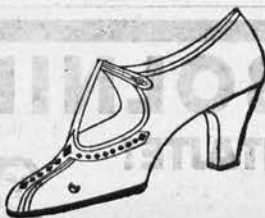
za popoldne

5855-60371

Din 229⁻

za zvečer

Barvasti čevlji za solnčne dneve.

Din 229⁻

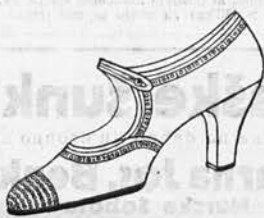
9665-80406

Modern čevlji za dame v drapp-barvi. Podloga iz mehkega usnja. Noga izgleda vitka, hoja je lahka.

Din 229⁻

6645-20571

Eleganten čevlji iz svetlosivega, gibkega usnja. Okusni okraski na konici izpopolnjujejo njega lepoto.

Din 229⁻

5645-80318

Posebno lep čevlji z bogatimi, luknjičastimi okraski, v svetli drapp-barvi, z visokimi petami. Za sprehode najljubši vzorec zapadnih dežel.

Čevlji za šport in izlete.

Din 249⁻

9635-40988

Na rob šivani polčevlji iz finega boksa z nizkimi petami in okusnimi luknjičastimi okraski.

Din 269⁻

9645-40062

Čevlji iz finega boksa z elastičnim, podplatom. Zelo ugoden za daljše izlete.

Din 249⁻

9645-40723

Novost pomladne sezone, v svetli drapp-barvi. Okusni luknjičasti okraski na konici in peti. Nizke, usnjate pete.

Moški čevlji za vsako priliko.

Din 269⁻

9937-60991

Črn, na rob šivani polčevlji z vulkaniziranim, gumijastim podplatom. Za dnevno uporabo in štrpaci zelo prikladen.

Din 269⁻

9937-40992

Ta čevlji ima zelo okusen okras. Izgotovljen iz finega, rjavega, telečjega boksa.

Din 299⁻

4937-40099

Polčevlji z gumijastim, krepkim podplatom, bogato okrašen, v črni in rjavi barvi, za hojo zelo prijeten.

Din 299⁻

9637-13795

Zelo eleganten, na rob šivani polčevlji, v čudovito lepi, črno-njavordeči barvi, za vsako priliko zelo prikladen.

Rota